

BIULETYN

Nr 97 (846) • 17 października 2011 • © PISM

Redakcja: Marcin Zaborowski (redaktor naczelny), Joanna Troszczyńska (sekretarz redakcji),
Jarosław Ćwiek-Karpowicz, Beata Górka-Winter, Artur Gradziuk,
Leszek Jesień, Beata Wojna

Konsekwencje wyborów parlamentarnych dla polityki europejskiej Danii

Lidia Puka

Mimo zmiany rządu w Kopenhadze program nowej koalicji centrolewicowej wskazuje w znacznej mierze na kontynuację duńskiej polityki europejskiej. Odbudowie zaufania w relacjach z UE sprzyja silna pozycja w rządzie partii proeuropejskiej i zniesienie wprowadzonych w maju br. kontroli na granicach z Niemcami i ze Szwecją. W kwestiach europejskich rząd będzie kontynuować współpracę z opozycją. Priorytetem przewodnictwa Danii w Radzie UE będą kwestie gospodarcze, zwłaszcza negocjacje wieloletnich ram finansowych, modernizacja jednolitego rynku oraz rozwój zielonych technologii. Nowy rząd nie zamierza przeprowadzić referendum w sprawie euro.

Wybory parlamentarne i negocjacje koalicyjne. W wyniku przedterminowych wyborów z 15 września b.r. doszło do zmiany rządu. Proeuropejska, centrowa Radikale Venstre (RV) weszła do gabinetu złożonego z Partii Socjaldemokratycznej (S), do której należy premier Helle Thorning-Schmidt, oraz z Socjalistycznej Partii Ludowej (SF). W kampanii wyborczej te trzy partie reprezentowały różne stanowiska m.in. w kwestii środków zaradczych w walce z bezrobociem i deficytem budżetowym (szacowanym na ok. 4,6% PKB w 2011 r.).

RV zdobyła ponad dwa razy więcej głosów w stosunku do wyborów z 2007 r., co wzmocniło jej pozycję w trwających trzy tygodnie negocjacjach koalicyjnych. Komplikował je fakt, iż nowy rząd uzyskał wotum zaufania od partii eurosceptycznej. 3 października br. opublikowano bardzo szczegółowy program rządu „Dania, która trzyma się razem” (Et Danmark, der staar sammen) oraz zwiększono liczbę ministerstw z 18 do 23. Podobnie jak przed objęciem przez Danię przewodnictwa w Radzie UE w 2002 r. utworzono stanowisko ministra ds. europejskich. W kwestii polityki gospodarczej utrzymano reformy poprzedniego rządu, zapowiadając jedynie podwyższenie podatków i ceł na tzw. niezdrowe produkty, jak alkohol i wyroby tytoniowe, oraz wydłużenie o pół roku okresu przyznawania zasiłków dla bezrobotnych. Jednocześnie zapowiedziano redukcję deficytu budżetowego o 1,5 punktu procentowego w latach 2011 – 2013 w celu realizacji zobowiązań wynikających z unijnego Paktu Stabilności i Wzrostu. W znacznym stopniu trwałość nowego rządu zależeć będzie od tego, czy koalicjanci będą konsekwentnie realizować program. Ta sytuacja nie stanowi precedensu – parlamentaryzm w Danii oparty jest na konsensie, a od ponad wieku rząd tworzą koalicje. W kwestiach europejskich dla uzyskania większości parlamentarnej nowy rząd będzie kontynuować współpracę z opozycją.

Kształt polityki europejskiej Danii. W programie S-SF-VR zapowiedziały zniesienie wprowadzonych w maju kontroli na granicach wewnętrznych UE, tj. Danii ze Szwecją i z Niemcami. Środek ten został wprowadzony na wniosek populistycznej i antyimigranckiej Duńskiej Partii Ludowej i poparty przez partie będące obecnie w opozycji. Jednostronna decyzja Danii wywołała zdecydowany sprzeciw państw sąsiednich i Komisji Europejskiej (KE). Jej skutkiem była m.in. wizyta ekspertów KE na granicy Danii, którzy stwierdzili, że wprowadzone środki nie spełniają wymogów formalnych i nie są uzasadnione merytorycznie. Za naruszenie przepisów KE mogła pozwać Danię przed Trybunał Sprawiedliwości UE.

Pozycja Danii w UE jest specyficzna ze względu na obowiązujące od 1993 r. cztery klauzule wyłączające (*opt-out*). Początkowo miały one służyć utrzymaniu autonomii kraju. Obecnie jednak w praktyce często klauzule te ograniczają możliwość realnego kształtowania polityk nimi objętych na forum UE, przy czym Dania i tak realizuje przyjmowane przez UE rozwiązania. Ta sytuacja wynika zarówno z umów (np. o strefie Schengen), jak i z woli Danii (np. współpraca w sprawach cywilnych), a także ze względów ekonomicznych (np. sztywny kurs korony duńskiej w stosunku do euro). Program koalicji zakłada przeprowadzenie dwóch referendów: w sprawie zniesienia klauzuli wyłączającej w zakresie bezpieczeństwa i obrony oraz zamiany klauzuli *opt-out* na *opt-in* w dziedzinie współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych. W praktyce oznacza to zachowanie dotychczasowej, ograniczonej autonomii polityki imigracji. Terminy referendów nie zostały jednak określone. Program S-SF-RV nie zakłada natomiast poddania pod głosowanie wyłączeń w zakresie Unii Gospodarczej i Walutowej i obywatelstwa UE (to ostatnie ma charakter czysto symboliczny). Oznacza to, iż w czasie kadencji nowego rządu Dania nie przystąpi do strefy euro.

Przewodnictwo Danii w Radzie UE. Na przyszłoroczną prezydencję przypadnie główny etap negocjacji wieloletnich ram finansowych na lata 2014 – 2020. Nowy rząd nie przedstawił oficjalnego stanowiska negocjacyjnego. Zapowiedział jednak, iż priorytetem polityki wewnętrznej będzie walka z deficytem budżetowym. Tym samym rząd może chcieć podtrzymać stanowiska poprzedniego rządu: z maja br. w sprawie ograniczenia wpłat do budżetu UE o 7 mld koron duńskich oraz z września br. w sprawie zmniejszenia całkowitej wielkości ram finansowych, wyrażone w liście dziewięciu ministrów UE.

Oficjalny plan prac duńskiej prezydencji znany będzie dopiero pod koniec grudnia b.r. Jednak część wydarzeń w tym czasie wynika z kalendarza UE oraz z 18-miesięcznego programu Rady UE (1 lipca 2011 Schr. – 31 grudnia 2012 r.) przygotowanego przez trio Polska-Dania-Cypr. Dodatkowo w programie S-SF-RV podkreślono, iż w odpowiedzi na kryzys gospodarczy Unia Europejska powinna rozwijać przemysł zielonych technologii i politykę klimatyczną. Program zakłada redukcję przez Danię do 2020 r. emisji CO₂ do 40% w stosunku do 1990 r. W czasie prezydencji Dania będzie starała się wypracować z państwami unijnymi wspólne stanowisko na negocjacje klimatyczne w Rio de Janeiro. Jednak ze względu na wyłączenie z Unii Gospodarczej i Walutowej, Dania nie będzie uczestniczyć w spotkaniach Eurogrupy, a tylko w ramach paktu euro plus.

Ważnymi zagadnieniami gospodarczymi prezydencji mają być: rozwój i modernizacja wspólnego rynku, utworzenie rynku wewnętrznego usług cyfrowych, wdrożenie Aktu o jednolitym rynku oraz rewizja dyrektywy usługowej. Dania zakłada również reformę 8. Programu Ramowego na rzecz badań i rozwoju, mającego wspomagać konkurencyjność UE. Jednocześnie nowy rząd zapowiedział, że jest gotowy ograniczyć subsydia dla rolnictwa w sposób, który sprzyjać będzie rozwojowi badań, innowacji i środowisku oraz umożliwi państwom rozwijającym się dostęp do rynku UE.

W zakresie współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych nowy rząd ma stanowisko zbliżone do propozycji KE. W czasie prezydencji będą trwały prace nad tworzeniem wspólnej polityki imigracyjnej i wspólnego europejskiego systemu azylowego. W kwestii migracji kluczowe będą poprawa kontroli granic zewnętrznych poprzez wdrożenie rozporządzenia zmieniającego zasady funkcjonowania agencji Frontex oraz nowelizacja kodeksu granicznego Schengen.

Wnioski i rekomendacje. Wynik wyborów w Danii świadczy o tym, iż za wzrostem bezrobocia nie musi podążać wzrost popularności partii populistycznych. Zmiana rządu nie będzie mieć decydującego wpływu na przebieg duńskiej prezydencji. Silna pozycja partii proeuropejskiej w nowym rządzie oznacza odbudowę zaufania w relacjach z UE. Będzie ona również sprzyjać realizacji programu trio we współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych. Jednocześnie, ze względu na różnice zdań państw członkowskich, zalecana jest intensyfikacja współpracy między administracją Polski i Danii w celu wspólnego prowadzenia negocjacji zasad wprowadzania tymczasowych kontroli na granicach wewnętrznych strefy Schengen.

W zakresie polityki fiskalnej pozostawienie klauzuli *opt-out* dotyczącej Unii Gospodarczej i Walutowej znacznie ograniczy Danii możliwość wpływu na politykę państw strefy euro. Jednocześnie ze względu na sztywny kurs korony Dania będzie ponosiła skutki tej polityki. W tym zakresie również możliwa jest współpraca z Polską, bowiem w interesie obu państw leży włączenie państw paktu euro plus do debaty o kierunkach zmian w Eurogrupie.

Rozbieżności będą natomiast widoczne podczas negocjacji wieloletnich ram finansowych. Dania w przeciwieństwie do Polski jest adwokatem mniejszego budżetu UE. Ponadto koalicja S-SF-RV opowiada się za zwiększaniem nakładów na rozwój zielonych technologii i odnawialnych źródeł energii oraz redukcją subsydiów w ramach wspólnej polityki rolnej. Trudno spodziewać się, by w czasach kryzysu Polska postulaty te potraktowała priorytetowo, a także dążyła do ich spełnienia.